

Az embertársakba vetett bizalom

Egy európai összehasonlító elemzés tanulságai

Grünhut Zoltán – Bodor Ákos

A MAGYAR REGIONÁLIS TUDOMÁNYI TÁRSASÁG

XX. VÁNDORGYŰLÉSE

Tér és állam

Budapest, 2022. október 6-7.

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Az embertársakba vetett bizalom

- A bizalom mint érzés
- A bizalom megjelenése
 - szoros kötésű elsődleges kapcsolatok,
 - saját csoportokon belüli érintkezések és a gyenge kötések
 - az emberekhez való általános viszonyulás
- Általánosított, társadalmi vagy morális bizalom (projekció, absztrakt embercsoport, erkölcsi tartalom)
- Miért használjuk mégis ezek helyett az embertársakba vetett bizalom fogalommegnevezést?
- Együvé tartozás vs. összetartozás (Ancsel Éva)
- A késő modernizációs korszakban összetartozásra van szükség

Bizalom és bizalomfunkciók

- Az ismeretlen mások felé érzett bizalom bevett (kérdőíves) mérési formulája – a standard bizalomkérdés:
„Általánosságban Ön mit mondana? A legtöbb emberben meg lehet bízni, vagy inkább azt, hogy nem lehetünk elég óvatosak az emberi kapcsolatokban?”
- Mi a baj ezzel a kérdéssel?
- Hogyan lehet elkerülni ezt a problémát?
- Sztompka a bizalom kultúrája (1999)
- A bizalom társadalmasodása – milyen strukturális, egyéni-kollektív feltételei vannak a bizalom kialakulásának, milyen hatása van a bizalomnak (miben testesül meg), s ezen hatások miként hatnak vissza a bizalom feltételeire.
- Körkörös oksági érvelés – a bizalom hatásai egyben a bizalom funkciói is.
- Bizalom és bizalomfunkciók együttes vizsgálata!

Vizsgált probléma

- Az ismeretlen mások felé érzett bizalmat mint viszonyulást akarjuk megragadni – azt a bizalmat, amely a mássággal való összetartozáson alapul
- Releváns bizalomfunkciók – mikro- és makrofunkciók – ebből nekünk tehát az kell, ami expliciten a mássághoz való viszonyulásra reflektál
- 3 dimenziónk lesz az elemzésben
- Standard bizalomkérdés
- Elfogadás – tolerancia (melegekhez és leszbikusokhoz való viszonyulás)
- Befogadás – szolidaritás (bevándorlókhoz való viszonyulás)
- Azt nézzük tehát, hogy a bizalom együttjárást mutat-e a másik két dimenzióval, azaz, akinek magasabb a bizalma, az el- és befogadóbb

Operacionalizálás

- Adatbázis: ESS, utolsó négy hullám összevonva, 18 ország

- **Standard bizalomkérdés**

„Általánosságban Ön mit mondana? A legtöbb emberben meg lehet bízni, vagy inkább azt, hogy nem lehetünk elég óvatosak az emberi kapcsolatokban?”

0-10, 11 fokú skála (0 – nem lehetünk elég óvatosak, 10 – meg lehet bízni)

- **Elfogadás**

„Kérem mondja meg, hogy milyen mértékben ért vagy nem ért egyet a következő kijelentésekkel. Hagyni kell, hogy a meleg férfiak, és a leszbikus nők szabadon éljék az életüket melegként és leszbikusként úgy, ahogy akarják.”

(válaszlehetőségek: 1: teljesen egyetértek; 2: egyetértek; 3: egyet is értek, meg nem is; 4: nem értek egyet; 5: egyáltalán nem értek egyet.)

- **Befogadás**

„Az Európán kívüli szegényebb országokban élő emberek mekkora részének kellene megengedni, hogy [ország] jöjjön élni?”

(válaszlehetőségek: 1: sokuknak meg kellene engedni, hogy Magyarországra jöjjenek élni; 2: jónéhányuknak meg kellene engedni; 3: keveseknek kellene megengedni; 4: senkinek nem kellene megengedni)

A melegeket elutasítók („nem értek egyet” és ”egyváltalan nem értek egyet”) aránya a standard bizalomkérdés alapján létrehozott csoportokban az egyes országok tekintetében (%)

	bizalmatlanok (0-4)	5-ös válaszlehetőség	másokhoz bizalommal viszonyulók (6-10)
Svédország	4,3	3,9	1,6
Hollandia	4,6	3,2	2,6
Spanyolország	6,7	5,2	3,3
Norvégia	7,5	6,6	3,5
Egyesült Királyság	6,7	4,5	3,7
Írország	5,1	4,2	4,6
Belgium	9,4	7,5	5,0
Németország	8,8	6,6	5,4
Franciaország	10,5	7,8	6,1
Svájc	10,4	7,6	6,2
Finnország	13,1	12,4	7,6
Portugália	10,3	8,7	11,2
Csehország	18,4	15,1	12,9
Szlovénia	23,7	18,3	15,1
Észtország	32,7	29,8	21,4
Lengyelország	26,7	22,5	21,9
Magyarország	38,3	32,1	25,3
Litvánia	55,2	46,1	45,0

Forrás: ESS 6-9. hullám, szerzői szerkesztés.

A bevándorlókat teljesen elutasítók („senkinek nem kellene megengedni”) aránya a standard bizalomkérdés alapján létrehozott csoportokban az egyes országok tekintetében (%)

	bizalmatlanok (0-4)	5-ös válaszlehetőség	másokhoz bizalommal viszonyulók (6-10)
Svédország	4,2	2,2	1,2
Norvégia	5,8	5,0	2,1
Németország	11,0	6,1	2,9
Svájc	10,1	6,3	4,8
Spanyolország	16,4	9,3	6,5
Belgium	19,2	12,6	7,4
Franciaország	21,5	13,7	7,8
Hollandia	18,1	15,0	8,2
Finnország	17,7	14,2	8,3
Szlovénia	19,8	14,0	9,0
Írország	21,4	12,3	9,4
Egyesült Királyság	22,2	16,5	10,7
Portugália	25,6	14,0	11,4
Lengyelország	14,4	9,9	11,5
Litvánia	28,3	20,2	18,7
Észtország	33,2	29,1	21,5
Csehország	36,6	30,1	27,2
Magyarország	59,2	51,7	40,4

Forrás: ESS 6-9. hullám, szerzői szerkesztés.

